

2010. december 8. - **Sajó Sándor 1868-ban született a felvidéki, Hont megyei Ipolyságon, generációkkal korábban elmagyarosodott német eredetű család sarjaként.**

Származását tekintve tehát nem volt magyar, de prófétai indulatú magyarságtudat és nemzetféltség annál hangsúlyosabban nyilvánult meg költészetében. Mai, méltatlanul elfeledett költőnkéről szóló felszólalásom egy versidézzel kezdem:

Uram, tudd meg, hogy nem akarok élni,
Csak magyar földön és csak magyarul;
Ha bűn, hogy lelket nem tudok cserélni,
Jobb is, ha szárnyam már most porbahull;
De ezt a lelket itt hagyom örökbe
S ez ott vijjog majd Kárpát havasán
És belesírom minden ősi rögbe:
El innen rablók, - ez az én hazám!

Annak az embernek, aki e sorokat írta, nem csak idézett versét, hanem egész életét áthatja a honszeretet. Ő nem más, mint Sajó Sándor, akiben a szülőföldjéhez való hűség azért is szólal meg ilyen erőteljesen, mert az 1920-as igazságtalan Trianoni-békediktátum az ő szülőfaluját is idegen hatalom fennhatósága alá helyezte. Mit is kell tudni az ő élettörténetéről és munkásságáról?

Sajó Sándor 1868-ban született a felvidéki, Hont megyei Ipolyságon, generációkkal korábban elmagyarosodott német eredetű család sarjaként. Származását tekintve tehát nem volt magyar, de prófétai indulatú magyarságtudat és nemzetféltség annál hangsúlyosabban nyilvánult meg költészetében.

A selmecebányai evangélikus líceum elvégzése után a budapesti bölcsészkaron szerezte magyar-latin szakos diplomát, ami után több vidéki településen tanított, míg végül a verseinek köszönhető elismerésként Budapesten kapott állást és ott élte élete további részét.

Sajó Sándor már fiatal kora óta írt verseket. Első verseskötetét a diáktársai összekuporgatott pénzükön nyomtatták ki és Három év alatt címen jelent meg, majd sorra követték ezt a továbbiak: a Fiatal szívvel; az Útközben vagy épp a Gordonka. Ez utóbbit 1910-ben adták ki és ebben olvasható a költő leggyakrabban szavalt, leghíresebb költeményeinek egyike, a Magyaroknak lenni című hazafias vers, amely megjelenésének évében elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia kitüntető díját. Nem egyedüli verse ez, mely a nemzethez való mély érzelmű, őszinte kötődést, a sokat szenvedett népünkkel való feltétel nélküli, teljes azonosulást tükrözi. Ilyen még a méltán híres 1919-ben írt Magyar ének című költeménye vagy a Nem akarok gyáva csendet című. Ez utóbbi – mint ahogy a címe is erről tanúskodik- jól jellemzi Sajó motivációját. Küldetésének tekintette, hogy felrázza népét, hallókká és látókká tegye őket, hogy abba, ami 1920-ban történt, a Kárpát-medence földrajzi, gazdasági, politikai és kulturális egységének szétszaggatásába, Szent István országának csonkolásába ne törődjenek bele. Sajó Sándor termékeny költő, számos verse, műfordítása és irodalmi tanulmánya mellett öt dráma szerzője is, melyekben régi nagy magyarok példáját állítja az olvasó elé.

Sajó Sándort 1932 őszén a Magyar Tudományos Akadémia is tagjai sorába választotta, de nem sokáig élvezheti ezt az elismerést, mert 1933-ban szíve megszűnt dobogni.

Sajó Sándor emlékét sem a csonkaországban, sem szülőföldjén nem tisztelik méltó módon. Ez ellen próbál tenni és mutat kimagasló példát az ipolysági Palóc Társaság. A Társaság és annak elnökének, Z. Urbán Aladárnak a munkája mindannyiunk számára példát mutat nemzeti elkötelezettségből és a nemzet szolgálatában tett áldozatvállalásból. Őszintén remélem, hogy a kormány is példát fog venni erről a tevékenységéről.

Sajó Sándorra támadói előszeretettel akasztották rá az irredenta jelzőt, pedig verseire sokkal jobban illik nemzetsírató, magyarságvers kifejezés. Költeményeinek érzelem-dús világa, mély gondolatisága és a belőlük áradó nemzet-szeretete méltóvá teszik őt arra, hogy a mainál sokkal többen ismerjék nevét és műveit.

Befejezésül egy olyan Sajó Sándor versrészletet szeretnék megosztani Önökkel, melynek véleményem szerint helye lenne akár minden közintézményben, de még fontosabb lenne, ha a benne megfogalmazott gondolatok minden magyar ember szívében gyökeret vernének:

-Én népem! múltba vagy jövőbe nézz:

Magyarnak lenni oly bús, oly nehéz!...

De túl minden bűn, minden szenvedésen

Önérzetünket nem feledve mégsem.

Nagyszívvel, melyben nem apad a hűség,

Magyarnak lenni: büszke gyönyörűség!

Magyarnak lenni nagy szent akarat,

Mely itt reszket a Kárpátok alatt:

Ha küszködőn, ha szenvedőn, ha sírva:

Viselni sorsunk, ahogy meg van írva:

Lelkünkbe szíva magyar földünk lelkét,

Vérünkbe oltva örök honszerelmét,

Féltőn borulni minden magyar rögre,

S hozzátapadni örökkön - örökre!...

Farkas Gergely